

Vec C-762/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

12. december 2023

Vnútroštátny súd:

Curtea de Apel București

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

27. november 2023

Odvolateľky:

QN

RL

VS

JT

AX

MR

Odporca:

Curtea de Apel București

Za účasti:

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

Predmet konania vo veci samej

Odvolanie podané odvolateľkami-žalobkyňami proti občianskoprávnemu rozsudku Tribunalul București (Vyšší súd Bukurešť, Rumunsko) z 9. mája 2023, ktorým uvedený súd zamietol ako predčasne podanú ich žalobu proti žalovanému, ktorým je Curtea de Apel București (ďalej len „Odvolací súd Bukurešť“) o uloženie povinnosti zaplatiť im príspevok zodpovedajúci sedemnásobku hrubého mesačného príplatku za zaradenie do platovej triedy, a to v súlade s ustanoveniami článku 81 ods. 1 Legea nr. 303 din 28 iunie 2004 privind statutul magistraților (zákon č. 303 z 28. júna 2004 o postavení sudcov a prokurátorov), valorizovaný podľa miery inflácie odo dňa vzniku nároku do dňa skutočného zaplataenia, ako aj zákonných úrokov z omeškania splatných z dlhovanej sumy od vzniku nároku, t. j. odo dňa zániku funkcie z dôvodu odchodu do dôchodku, až do dňa skutočného zaplataenia.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Vnútroštátny súd žiada na základe článku 267 ZFEÚ o výklad článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s ustanovením článku 2 ZEÚ

Prejudiciálna otázka

Má sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ (v spojení s ustanovením článku 2 ZEÚ) vykladať v tom zmysle, že zásada nezávislosti sudcov bráni vo vzťahu k rumunským sudcom s nepretržitou dvadsaťročnou službou v súdnictve zrušeniu nároku na to, aby sa im ku dňu odchodu do dôchodku alebo zániku funkcie z iných nezavinených dôvodov vyplatila suma rovnajúca sa sedemnásobku hrubého mesačného príplatku za zaradenie do platovej triedy, a to v prípade, že pred zrušením bol výkon tohto práva nepretržite alebo na dlhšie obdobie pozastavený z dôvodov súvisiacich najmä s potrebou odstrániť nadmerný rozpočtový deficit (zákonodarca sa výslovne odvoláva na hranicu 3 % hrubého domáceho produktu stanovenú Zmluvou o fungovaní Európskej únie)?

Uvedené ustanovenia práva Únie a príslušná judikatúra

Článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ

Rozhodnutie Komisie z 13. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii

Rozsudok Súdneho dvora z 27. februára 2018 vo veci C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, EU:C:2018:117

Uvedené vnitřostátní předpisy a příslušná judikatura

Vnitřostátní předpisy

Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (zákon č. 303/2004 o postavení sudcov a prokurátorov)

Článek 74

„1 Za vykonávanú činnosť majú sudcovia a prokurátori nárok na odmenu stanovenú v závislosti od hierarchického postavenia súdneho orgánu alebo prokuratúry, vykonávanej funkcie, dĺžky služby v súdnictve alebo prokuratúre a ďalších zákonných kritérií.

2 Nárok na odmenu sudcov a prokurátorov možno znížiť alebo pozastaviť len v prípadoch stanovených týmto zákonom. Odmeny sudcov a prokurátorov stanovuje osobitný zákon...“.

Článek 81

„1 Sudcovia a prokurátori s nepretržitou dĺžkou služby v súdnictve alebo prokuratúre 20 rokov majú ku dňu odchodu do dôchodku alebo zániku funkcie z iných nezavinených dôvodov nárok na zaplatenie príspevku vo výške sedemnásobku hrubého mesačného príplatku za zaradenie do platovej triedy, ktorý podlieha zdaneniu podľa zákona.

2 Príspevok podľa odseku 1 sa poskytuje jednorazovo počas kariéry sudcu alebo prokurátora a eviduje sa podľa zákona.

...“

Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice (zákon č. 285/2010 o platových pomeroch zamestnancov odmeňovaných z verejných zdrojov v roku 2011)

Podľa článku 13 ods. 1 sa v roku 2011 neuplatňujú ustanovenia zákona o poskytovaní pomoci alebo prípadne odchodného, príspevku pri zaradení do zálohy, skončení služobného pomeru alebo odchodu profesionálneho vojaka do dôchodku.

Týmto právnymi predpismi sa uvedené pozastavenie následne predĺžilo až do roku 2023, vrátane: Legea nr. 283/2011 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2010 pentru completarea articolului 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 37/2008 privind reglementarea unor măsuri financiare în domeniul bugetar (zákon č. 283/2011 o schválení mimoriadneho nariadenia vlády č. 80/2010, ktorým sa doplnil článok 11 mimoriadneho nariadenia vlády č. 37/2008 o úprave mimoriadnych opatrení v oblasti rozpočtu); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 103/2013 privind salarizarea personalului plătit din

fonduri publice în anul 2014, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice (mimoriadne nariadenie vlády č. 103/2013 o platových pomeroch zamestnancov odmeňovaných z verejných zdrojov v roku 2014, ako aj o ďalších opatreniach v oblasti verejných výdavkov); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice (mimoriadne nariadenie vlády č. 83/2014 o platových pomeroch zamestnancov odmeňovaných z verejných zdrojov v roku 2015, ako aj o ďalších opatreniach v oblasti verejných výdavkov; ďalej len „mimoriadne nariadenie vlády č. 83/2014“); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare (mimoriadne nariadenie vlády č. 57/2015 o platových pomeroch zamestnancov odmeňovaných z verejných zdrojov v roku 2016, predĺžení niektorých lehôt, ako aj o niektorých daňovo-rozpočtových opatreniach); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 9/2017 privind unele măsuri bugetare în anul 2017, prorogarea unor termene, precum și modificarea și completarea unor acte normative (mimoriadne nariadenie vlády č. 9/2017 o niektorých rozpočtových opatreniach v roku 2017, predĺžení niektorých lehôt, ako aj o zmene a doplnení právnych predpisov); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 90/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene, (mimoriadne nariadenie vlády č. 90/2017 o niektorých daňovo-rozpočtových opatreniach, zmene a doplnení právnych predpisov a o predĺžení niektorých lehôt); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 114/2018 privind instituirea unor măsuri în domeniul investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene (mimoriadne nariadenie vlády č. 114/2018 o zavedení opatrení v odvetví verejných investícií a niektorých daňovo-rozpočtových opatrení, zmene a doplnení právnych predpisov a o predĺžení niektorých lehôt); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (mimoriadne nariadenie vlády č. 130/2021 o niektorých daňovo-rozpočtových opatreniach, predĺžení niektorých lehôt, ako aj o zmene a doplnení právnych predpisov); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (mimoriadne nariadenie vlády č. 168/2022 o niektorých daňovo-rozpočtových opatreniach, predĺžení niektorých lehôt, ako aj o zmene a doplnení právnych predpisov; ďalej len „mimoriadne nariadenie vlády č. 168/2022“)

Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor (zákon č. 303/2022 o postavení sudcov a prokurátorov), účinný od 16. decembra 2022, ktorým sa k uvedenému dátumu zrušil zákon č. 303/2004 o postavení sudcov a prokurátorov

Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară (zákon č. 304/2022 o organizácii súdnictva), v ktorého článku 142 ods. 2 a 5 sa stanovuje:

„2. Rozpočet odvolacích soudů, vyšších soudů, specializovaných soudů a soudů prvního stupně schválený na personálně výdavky těchto orgánů, ako aj rozpočet schválený na ďalšie kategórie výdavkov, ktoré sú neoddeliteľne spojené s personálnymi výdavkami, je súčasťou rozpočtu Najvyššieho a kasačného súdu, ktorý ho spravuje; hlavnou osobou zodpovednou za výdavky súdov v súvislosti s uvedenými kategóriami výdavkov je predseda Najvyššieho a kasačného súdu.

...

5. Nároky sudcov súdnych orgánov uvedených v odseku 2 na odmenu alebo iné ich nároky platovej povahy vrátane úrokov a ďalších práv, ktoré sú neoddeliteľne spojené s nárokmi na odmenu, zabezpečuje Najvyšší a kasačný súd, pričom akty týkajúce sa odmeňovania sudcov uvedených súdnych orgánov a iných ich nárokov platovej povahy prijíma predseda Najvyššieho a kasačného súdu“

Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative (zákon č. 24/2000 o legislatívno-technických pravidlách na tvorbu právnych predpisov)

Článok 66

„1. V osobitných prípadoch možno účinnosť právneho predpisu pozastaviť iným právnym predpisom rovnakej alebo vyššej právnej sily. V takomto prípade sa výslovne stanoví dátum a trvanie pozastavenia účinnosti.

2. Po uplynutí obdobia pozastavenia účinnosti nadobúda príslušný právny akt alebo ustanovenie, ktorého sa pozastavenie účinnosti týka, opätovne účinnosť.

3. Predĺženie pozastavenia účinnosti, zmenu alebo doplnenie alebo zrušenie právneho predpisu alebo pozastaveného ustanovenia možno vykonať právnym predpisom alebo výslovným ustanovením s účinnosťou odo dňa uplynutia obdobia pozastavenia účinnosti.“

Judikatúra Curtea Constituțională (Ústavný súd, Rumunsko)

*Decizia nr. 541 din 14 iulie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului 13 alineatul (1) din Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice (rozhodnutie č. 541 zo 14. júla 2015 vo veci návrhu na začatie konania o súlade ustanovení článku 13 ods. 1 zákona č. 285/2010 o odmenách zamestnancov odmeňovaných z verejných zdrojov v roku 2011 s Ústavou), v ktorom Curtea Constituțională (Ústavný súd, Rumunsko, ďalej len „Ústavný súd“) odkazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej osoby, ktoré odchádzajú do dôchodku, podliehajú na základe zásady *tempus regit actum* právnym predpisom účinným v deň vzniku nároku na dôchodok. Pokiaľ ide o prípadné porušenie práva vlastníť majetok, Ústavný súd sa odvoláva na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ESLP)] (rozsudok z 8. novembra 2005 vyhlásený vo veci Kečko v. Ukrajina, bod 23), v ktorom ESLP rozhodol, že štát môže určiť, aké dávky sa majú jeho zamestnancom*

vyplácať zo štátneho rozpočtu. Štát preto môže príslušnými legislatívnymi zmenami stanoviť zavedenie, pozastavenie alebo zrušenie vyplácania takýchto dávok.

V rovnakom zmysle sa Európsky súd pre ľudské práva vyjadril aj v rozhodnutí o neprípustnosti zo 6. decembra 2011 vyhlásenom v spojených veciach č. 44.232/11 a 44.605/11, Felicia Mihăieș v. Rumunsko a Adrian Gavril Senteș v. Rumunsko, body 15 a 19, v ktorom ESLP pripomína, že vnútroštátne orgány majú vďaka priamym poznatkom o svojej spoločnosti a jej potrebách v zásade vhodnejšie postavenie než medzinárodný súd, pokiaľ ide o určenie, čo presne je „vo verejnom záujme“. Z tohto dôvodu patrí v rámci ochranného mechanizmu zriadeného dohovorom do ich právomoci, aby ako prví rozhodovali o existencii otázky všeobecného záujmu. Keďže Ústavný súd považuje za obvyklé, aby mal zákonodarca širokú voľnosť pri realizácii hospodárskej a sociálnej politiky, rešpektuje spôsob, akým štát vníma „verejnoprospešné“ potreby, okrem prípadu, v ktorom jeho úvahy zjavne nemajú nijaký oprávnený základ.

Okrem toho Ústavný súd poznamenal, že pomoc alebo príspevky, na ktoré odkazuje článok 13 ods. 1 zákona č. 285/2010, nepatria do kategórie základných práv, takže zákonodarca môže slobodne rozhodovať o obsahu, limitoch a podmienkach ich poskytovania, ako aj nariadiť ich zníženie či dokonca zrušenie ich poskytovania bez nutného splnenia podmienok stanovených v článku 53 Ústavy.

Decizia nr. 284 din 7 mai 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [mai multor acte normative] (rozhodnutie č. 284 zo 7. mája 2019 vo veci návrhu na začatie konania o súlade ustanovení [viacerých právnych predpisov] s Ústavou)

Po tom, čo Ústavný súd pripomenul ustanovenia článku 41 ods. 2 Ústavy, podľa ktorého majú zamestnanci právo na opatrenia sociálnej ochrany, ktoré sa týkajú: bezpečnosti a zdravia zamestnancov, pracovného režimu žien a mládeže, stanovenia hrubej minimálnej mzdy v krajine, týždenného odpočinku, platenej dovolenky, vykonávania práce v osobitných alebo špeciálnych podmienkach, odbornej prípravy, „ako aj iných špecifických situácií stanovených zákonom“, konštatoval, že zákonodarca nemá ústavnú povinnosť upraviť poskytovanie pomoci alebo odchodného, príspevku pri zaradení do zálohy, skončení služobného pomeru alebo odchodu profesionálneho vojaka do dôchodku.

V súvislosti s ustanoveniami článku 47 ods. 1 a 2 Ústavy, Ústavný súd pripomenul svoju judikatúru, podľa ktorej „stanovenie životnej úrovne, ktorú možno považovať za dôstojnú, treba zvažovať prípad od prípadu na základe kombinácie viacerých faktorov. Ekonomická situácia štátu, zdroje, ktoré má štát k dispozícii na dosiahnutie tohto cieľa, a úroveň rozvoja spoločnosti, úroveň kultúry a civilizácie v danom čase a spôsoby organizácie spoločnosti sú tiež ukazovatele, ktoré treba zohľadniť pri hodnotení ‚dôstojnej‘ životnej úrovne. Na záver, posúdenie spôsobov a miery, v akej sa štátu darí plniť povinnosť

zabezpečiť dôstojnú životnú úroveň, musí odkazovať na uvedené faktory, keďže nie je možné stanoviť pevný a nemenný štandard životnej úrovne“. S ohľadom na tieto úvahy Ústavný súd rozhodol, že nemožno dospieť k záveru, že napadnuté zákonné ustanovenia narušajú ústavné právo na dôstojnú životnú úroveň, ale skôr zavádzajú rad opatrení, ktoré treba prispôbiť existujúcim ekonomickým a sociálnym podmienkam.

Pokiaľ ide o odvolanie sa na článok 53 Ústavy, Ústavný súd pripomína svoju judikatúru, podľa ktorej dávky pomoci alebo odchodného, príspevku pri zaradení do zálohy, skončení služobného pomeru alebo odchodu profesionálneho vojaka do dôchodku „predstavujú výhody poskytované určitým sociálno-profesijným kategóriám vzhľadom na ich osobitné postavenie, nemajú však ústavný základ“, takže zákonodarca môže slobodne rozhodovať o obsahu, limitoch a podmienkach ich poskytovania a rovnako môže nariadiť ich zníženie či dokonca zrušenie ich poskytovania bez nutného splnenia podmienok stanovených v článku 53 Ústavy.

Judikatúra Najvyššieho a kasačného súdu

*Decizia nr. XXIII/2005 privind recursul în interesul legii cu privire la aplicabilitatea [unor dispoziții referitoare la acordarea primei pentru concediul de odihnă] (rozhodnutie č. XXIII/2005 vo veci dovolania v záujme zákonnosti, pokiaľ ide o uplatniteľnosť [niektorých ustanovení týkajúcich sa poskytovania príplatku za dovolenku]), v ktorom Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší a kasačný súd, Rumunsko, ďalej len „ICCJ“) uviedol, že pozastavenie výkonu práva sa nerovná jeho zrušeniu a že na to, aby sa zo stanoveného práva nestala obyčajná povinnosť bez obsahu, zredukovaná na *nudum ius*, čo by predstavovalo nezákonné obmedzenie jeho výkonu, nemožno takéto právo počas 2 rokov, počas ktorých bolo jeho vykonávanie pozastavené, nebolo však zrušené, považovať za neexistujúce. Z tohto dôvodu je potrebné, aby sa nositeľom priznaných práv nebránilo v ich účinnom využívaní počas obdobia, v ktorom ich stanovoval zákon. ICCJ preto konštatoval, že súdne orgány, ktoré rozhodli, že právo na prostriedok nápravy vo veci výpočtu a zaplataenia príspevku na dovolenku vzniklo ku dňu, keď pominul akýkoľvek dôvod na pozastavenie účinnosti alebo neuplatňovanie ustanovení predmetného článku, konali správne.*

Decizia nr. 79/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, cu trimitere la Decizia nr. 16/2015 - ICCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (rozhodnutie č. 79/2017 Najvyššieho a kasačného súdu – senátu príslušného na riešenie právnych otázok v súvislosti s rozhodnutím č. 16/2015 - ICCJ, senátu na riešenie právnych otázok), v ktorom ICCJ, ktorý sa zaoberal otázkou účinkov právnych predpisov v súvislosti s pozastavením výkonu práva stanoveného v článku 81 ods. 1 zákona č. 303/2004, uviedol, že uvedené právne prepisy upravujú peňažné dávky, vo vzťahu ku ktorým sa ICCJ na základe totožných úvah uplatniteľných na iné dávky upravené v prospech iných sociálno-profesijných kategórií už vyjadril v rozhodnutiach č. 16/2015 a 11/2017. Pripomína preto svoju vlastnú judikatúru, podľa ktorej z výkladu uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že vôľa zákonodarcu

nespočívala v odstránení výhod priznaných niektorým sociálno-profesijným kategóriám, čiže v zániku nároku na poskytnutie pomoci/príspevku, ale len v pozastavení výkonu predmetného práva.

Decizia nr. 5/2018 a Înaltei Curții de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii (rozhodnutie č. 5/2018 Najvyššieho a kasačného súdu, senátu príslušného na rozhodnutie vo veci dovolania v záujme zákonnosti), v ktorom ICCJ uviedol, že v kontexte opakovaného pozastavenia účinnosti prostredníctvom právnych predpisov považovaných za ústavne legitímne sa predmetné nároky nestali majetkom príjemcov, keďže mali nepretržité abstraktný obsah, pričom ich konkrétne priznanie podliehalo novému legislatívnemu vyjadreniu zákonodarcom, čo je dôvod, pre ktorý ich nemožno z uvedeného hľadiska považovať za majetok. Nemožno ani legitímne očakávať účinnú valorizáciu týchto nárokov, tým skôr, že predmetné práva sa následne zrušili (napokon zákon č. 24/2000 pripúšťa možnosť zrušenia aj v prípade ustanovení s pozastavenou účinnosťou). Okrem toho nemožno konštatovať, že nároky vyplývajúce z ustanovení, ktorých uplatňovanie sa pozastavilo, skutočne vznikli v rámci majetku pôvodne zohľadnených príjemcov, keďže sa ich valorizácia opakovane pozastavila a nijaké iné zákonné ustanovenie alebo riešenie vyplývajúce z judikatúry neznižilo účinok právnych predpisov týkajúcich sa daného pozastavenia. Žaloby podané počas uvedeného pozastavenia sú preto predčasné, pretože predmetný nárok nie je aktuálny. Aby bolo možné využiť právnu ochranu prostredníctvom žaloby, subjektívne právo musí spĺňať nielen podmienku priznania a ochrany zákonom, ale aj podmienku aktuálnosti.

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Žalobou podanou na Tribunalul București – Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale (ďalej len „Vyšší súd Bukurešť – VIII. senát pre pracovné spory a spory v oblasti sociálneho zabezpečenia“) sa žalobkyne QN, RL, VS, JT, AX a MR domáhajú v spore proti Odvolaciemu súdu Bukurešť, t. j. žalovanému, aby sa mu uložila povinnosť zaplatiť príspevok zodpovedajúci sedemnásobku hrubého mesačného príplatku za zaradenie do platovej triedy, a to v súlade s ustanoveniami článku 81 ods. 1 zákona č. 303/2004, valorizovaný podľa miery inflácie odo dňa vzniku nároku do dňa skutočného zaplataenia, ako aj povinnosť zaplatiť zákonné úroky z omeškania splatné z dlhovanej sumy od vzniku nároku, t. j. odo dňa zániku funkcie z dôvodu odchodu do dôchodku, až do dňa skutočného zaplataenia. V odôvodnení návrhu žalobkyne v podstate uviedli, že pôsobili ako sudkyne, pričom táto ich funkcia zanikla z dôvodu odchodu do dôchodku.
- 2 Občianskoprávnym rozsudkom z 9. mája 2023 Vyšší súd Bukurešť – VIII. senát pre pracovné spory a spory v oblasti sociálneho zabezpečenia vyhovel námietke poukazujúcej na predčasnosť žaloby a žalobu zamietol z dôvodu jej predčasného podania. Uvedený súd dospel k záveru, že pokiaľ ide o situáciu žalobkyň, ktorých funkcie zanikli z dôvodu odchodu do dôchodku, v súvislosti s dátumom zániku

funkcií sú relevantné ustanovenia týkajúce sa pozastavenia vyplácania v období rokov 2019 až 2022.

- 3 Vzhľadom na rozhodnutie Ústavného súdu, podľa ktorého „osoby, ktoré odchádzajú do dôchodku, podliehajú na základe zásady *tempus regit actum* právnym predpisom účinným v deň vzniku nároku na dôchodok“, nemožno nepriznanie vyššie uvedených peňažných nárokov počas niekoľkých nasledujúcich rokov považovať za udalosť, ktorá ovplyvňuje predvídateľnosť daného pravidla. Nárok na dôchodok a podmienky odchodu do dôchodku, ako aj práva priznané pri odchode do dôchodku sú tie, ktoré vznikli ku dňu vzniku nároku na dôchodok, a nie tie, ktoré uvádzala predchádzajúca právna úprava, ktoré nemajú povahu nadobudnutých práv. Ku dňu odchodu žalobkýň do dôchodku a k dátumu žiadosti o zaplatenie príspevku podľa článku 81 ods. 1 zákona č. 303/2004 sa ustanovenia tohto predpisu neuplatňovali. Za uvedených okolností nemožno tvrdenia smerujúce k záveru, že uplatňované právo by sa stalo aktuálnym, považovať za opodstatnené.
- 4 Pokiaľ ide o právnu povahu nárokov uplatnených žalobou, tieto nároky predstavujú v súlade s rozhodnutím Ústavného súdu v rámci jeho ustálenej rozhodovacej praxe, potvrdenej aj rozhodnutím Najvyššieho a kasačného súdu č. 79/2017, dodatočné práva na odmenu. S ohľadom na skutočnosť, že uplatnené nároky predstavujú dodatočné práva, a nie základné práva zakotvené a zaručené Ústavou Rumunska, opatrenie spočívajúce v opakovanom pozastavení výkonu predmetného práva nemalo vplyv na podstatu tohto nároku.
- 5 Pokiaľ ide o súlad so zásadou predvídateľnosti práva, pokiaľ nedošlo k narušeniu podstaty nároku uznaného zákonodarcom, ale len k odkladu výkonu tohto nároku, nemožno akceptovať ani tvrdenie žalobkýň o porušení uvedenej zásady.
- 6 Vyšší súd Bukurešť okrem toho poznamenal, že zrušenie právneho predpisu upravujúceho nárok na predmetný príspevok, t. j. právo, ktoré výkon bolo ku dňu zrušenia pozastavený, neznamená zánik dôvodu pozastavenia výkonu. Dôvod pozastavenia výkonu upravený v mimoriadnom nariadení vlády č. 168/2022 trvá po celý rok 2023, pretože toto mimoriadne nariadenie nadobudlo účinnosť počas účinnosti zákona č. 303/2004.
- 7 Proti uvedeným rozsudkom podali žalobkyne odvolanie, pričom okrem iného uviedli, že neuznaním uplatneného nároku dochádza k porušeniu práva vlastníť majetok, pretože nárok sudcov a prokurátorov na odmenu možno s odkazom na nezávislosť sudcov obmedziť alebo jeho výkon pozastaviť len v zákonom stanovených prípadoch.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 8 Nárok podľa článku 81 ods. 1 zákona č. 303/2004 má podľa odvolateľiek-žalobkýň právnu povahu práva na odmenu; hoci výkon tohto práva bol 12 rokov pozastavený, príspevok poskytovaný pri odchode do dôchodku

predstavuje súčasť majetku v zmysle článku 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a nepriznanie uplatneného práva sa rovná porušeniu práva vlastníť majetok. Od nadobudnutia účinnosti zákona č. 303/2004 až do prvého pozastavenia účinnosti ustanovení článku 81 v roku 2010, čiže približne po dobu 6 rokov, sa uplatňovaný príspevok poskytoval všetkým osobám, ktoré na neho mali nárok, pričom následne nebola dotknutá podstata práva, ale jeho výkon.

- 9 Odvolateľky-žalobkyne upozornili aj na skutočnosť, že predmetný nárok je neoddeliteľnou súčasťou ústavného postavenia sudcov a prokurátorov, t. j. postavenia upraveného „organickým“ zákonom [zákon upravujúci oblasti výslovne špecifikované v ústave – pozn. prekladateľa], pričom ide o odmenu za nepretržitú dvadsaťročnú prácu v súdnictve. Zodpovedajúce právo sa poskytuje ako uznanie profesionálnej lojality, za odriekanie, riziká, zákazy a nemožnosť vykonávať určité činnosti, ktorú si toto profesijné postavenie vyžaduje a ktorej sa musia sudcovia a prokurátori počas svojej profesionálnej kariéry prispôbiť. V tomto zmysle sa odvolateľky-žalobkyne dovolávajú ustanovení článku 19 Zmluvy o Európskej únii a súhlasia s podaním návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor.
- 10 V odvolaní odvolateľky uviedli, že rozhodnutie o zamietnutí žaloby ako predčasne podanej z dôvodu údajného uplatnenia nárokov, ktoré ku dňu vzniku práva na dôchodok nemali existovať, vyplývali však z predchádzajúcej legislatívy a nemajú povahu nadobudnutého práva, je nielen nedôvodné a nezákonné, ale aj nelogické, pretože nemožno konštatovať predčasnú povahu požiadavky týkajúcej sa nároku, ktorý už neexistuje. Opatrenie spočívajúce v právnom pozastavení poskytovania príspevku stanoveného v článku 81 ods. 1 zákona č. 303/2004 nie je predvídateľné, pričom ho za takéto nemožno považovať len na základe skutočnosti, že následnými nariadeniami vlády, ktorými sa toto opatrenie zaviedlo, nedošlo k narušeniu podstaty zákonodarcom uznaného práva, ale len k odkladu výkonu tohto práva.
- 11 V prejednávanej veci sa neprihliadlo na stabilitu, istotu a koherenciu právnej úpravy, ktorých sa odvolateľky oprávnene dožadujú. Z tohto dôvodu došlo k porušeniu článku 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V dôvodovej správe k následným právnym predpisom, ktorými sa pozastavil výkon dotknutého práva, sa v podstate uvádza, že ak by nedošlo k urýchlenému prijatiu navrhovaných fiškálno-rozpočtových opatrení, malo by to dodatočné dôsledky na konsolidovaný deficit všeobecného rozpočtu, čo by výrazne ohrozilo udržateľnosť verejných financií. Z hľadiska zaručenia udržateľnosti štátneho rozpočtu si podmienka primeranosti vyžaduje dostatočné odôvodnenie vo vzťahu k použitým prostriedkom, ale aj aktívny zásah štátu v primeranom čase, primeraným spôsobom a s maximálnou koherenciou.
- 12 Neistota, bez ohľadu na to, či je legislatívna, správna alebo vyplývajúca z postupov uplatňovaných príslušnými orgánmi, je prvkom, ktorý treba zohľadniť pri hodnotení postupu štátu v rámci skúmania požiadavky primeranosti zásahu

s cieľom zistiť, akým spôsobom a v akom rozsahu došlo k obmedzeniu výkonu práva dotknutého sporným zásahom.

- 13 Odvolateľky tiež namietajú diskrimináciu v porovnaní so sudcami rumunského Ústavného súdu, pričom poukazujú na existenciu kategórií osôb, s ktorými sa bez akéhokoľvek objektívneho a racionálneho zdôvodnenia zaobchádzalo privilegovaným spôsobom, keďže účinky pozastavenia vyplácania sporného nároku sa ich nedotkli.
- 14 Predmetný príspevok sa priznáva len vzhľadom na činnosť sudcu vykonávanú počas určitého obdobia, a nie na základe iných úvah. Od prijatia mimoriadneho nariadenia vlády č. 83/2014, ktorým sa zaviedla jediná výnimka (týkajúca sa úmrtia sudcu alebo prokurátora, pričom v tomto prípade sa príspevok vypláca manželovi/manželke a nezaopatreným deťom), sa však zdá, že zákonodarca dokonca zmenil cieľ, ktorý zohľadnil pri zavedení tejto platby, a pretransformoval ju z vedľajšieho nároku z pracovného pomeru na pozostalostný dôchodok, hoci ide o odlišné inštitúty, právne upravené odlišným spôsobom.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 15 Odvolací súd Bukurešť zastáva názor, že referenčným ustanovením je článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ. Rovnako sa odvoláva na judikatúru Súdneho dvora, v súlade s ktorou skutočnosť, že sudcovia dostávajú odmenu vo výške zodpovedajúcej významu nimi vykonávanej funkcie, predstavuje záruku, ktorá je inherentnou súčasťou nezávislosti sudcov (rozsudok z 27. februára 2018, vec C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, EU:C:2018:117, body 30 až 37 a 42 až 46).
- 16 Podobne ako v prípade skutkového stavu, o ktorý išlo v rozsudku Associação Sindical dos Juizes Portugueses, aj úsporné opatrenia v oblasti odmeňovania v prejednávanej veci boli prijaté z dôvodu požiadaviek týkajúcich sa znižovania nadmerného rozpočtového deficitu rumunského štátu a v rámci programu finančnej pomoci Únie tomuto členskému štátu. Okrem toho vo viacerých prípravných aktoch sprevádzajúcich mimoriadne nariadenia, ktorými sa nariadilo následné pozastavenie vyplácania príspevku, sa výslovne uvádza, že sa prihliadlo na skutočnosť, že v prípade, ak by nedošlo k urýchlenému prijatiu týchto opatrení, rozpočtový deficit presiahne hranicu 3 % hrubého domáceho produktu stanovenú Zmluvou o fungovaní Európskej únie, čo povedie Európsku komisiu k začatiu postupu pri nadmernom deficite, pričom táto okolnosť je určujúca, pokiaľ ide o relevantnosť práva Únie v prejednávanej veci.
- 17 V zákone č. 303/2022 o postavení sudcov a prokurátorov, účinnom od 16. decembra 2022, sa stanovilo, že ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa zrušuje zákon č. 303/2004. Po tom, čo sa článok 81 ods. 1 v období rokov 2010 až 2022 neuplatňoval, došlo v dôsledku uvedeného od 16. decembra 2022 k jeho zrušeniu.

- 18 Hoci rumunský Ústavný súd rozhodol, že odchodné nepatrí do kategórie základných práv, takže zákonodarca môže slobodne rozhodovať o obsahu, limitoch a podmienkach poskytovania takýchto príspevkov a rovnako môže nariadiť ich zníženie či dokonca zrušenie ich poskytovania, v každom prípade pri sudcoch (a prokurátoroch) vzniká otázka narušenia ich nezávislosti v dôsledku predĺženého pozastavenia účinnosti predmetných ustanovení, po ktorom nasledovalo ich zrušenie.
- 19 Podľa článku 125 Ústavy Rumunska sú sudcovia vymenovaní prezidentom Rumunska neodvolateľní; návrhy na vymenovanie, ako aj povýšenie, preloženie sudcov a sankcie voči nim patria do právomoci Consiliului Superior al Magistraturii (Najvyššia súdna rada, Rumunsko), pričom funkcia sudcu je nezlučiteľná s akoukoľvek inou verejnou alebo súkromnou funkciou, s výnimkou pedagogickej činnosti v rámci vysokoškolského vzdelávania.
- 20 V judikatúre rumunského Ústavného súdu, ako aj v judikatúre ústavných súdov iných krajín sa konštatovalo, že finančná stabilita sudcov a prokurátorov predstavuje jednu zo záruk nezávislosti súdnictva.
- 21 Zásadu nezávislosti súdnictva nemožno obmedziť len na výšku odmeny (zahŕňajúcej plat, ako aj dôchodok) sudcov a prokurátorov, pretože táto zásada zahŕňa rad záruk, ako sú postavenie sudcov a prokurátorov (podmienky prístupu, postup menovania, pevné záruky zabezpečujúce transparentnosť postupov menovania sudcov, povýšenie a preloženie, prerušenie a zánik funkcie), ich stabilita alebo neodvolateľnosť, finančné záruky, správna nezávislosť sudcov, ako aj nezávislosť súdnej moci voči iným druhom štátnej moci. Na druhej strane, nezávislosť súdnictva zahŕňa finančné zabezpečenie sudcov, čo predpokladá aj zaistenie sociálnej záruky. Finančná stabilita sudcov a prokurátorov (vrátane poberania odmeny vo výške zodpovedajúcej významu nimi vykonávanej funkcie) predstavuje jednu zo záruk nezávislosti súdnictva. Článok 19 ZEÚ je konkrétnym vyjadrením hodnoty právneho štátu, ktorá sa zakotvuje v článku 2 ZEÚ. Za týchto okolností dospel Odvolací súd Bukurešť – VII. senát k záveru, že je nevyhnutné obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou.